

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ЗЕМЕЛЬНОГО ТА АГРАРНОГО ПРАВА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО
ТА АГРАРНОГО ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

*Матеріали науково-практичної конференції
(м. Харків, 20 листопада 2020 р.)*

*За редакцією д.ю.н., проф. Гетьмана А. П.,
д.ю.н., проф. Шульги М. В., д.ю.н., доц. Курман Т. В.*

Харків
«Юрайт»
2020

Збірник рекомендовано до друку
Вченою радою НДІ ПЗІР НАПрН України
(протокол № 7 від 19 листопада 2020 р.).

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Гетьман А. П.,
д-р юрид. наук, проф. Шульга М. В.,
д-р юрид. наук, доц. Курман Т. В.

3 68 **Актуальні** правові проблеми інноваційного розвитку агросфери:
збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків,
20 лист. 2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Кур-
ман. – Харків : Юрайт, 2020. – 464 с.
ISBN 978-966-2740-98-1

20 листопада 2020 року кафедрою земельного та аграрного права Націо-
нального юридичного університету імені Ярослава Мудрого разом з Науко-
во-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України та Національною академією
правових наук України (відділення екологічного, господарського та аграр-
ного права) проведена науково-практична конференція.

Збірник містить тези наукових доповідей учасників науково-практичної
конференції.

Видання адресоване науковцям, фахівцям у галузі права, студентам
юридичних вищих навчальних закладів та всім, хто цікавиться питаннями
аграрного законодавства і аграрного права України.

ISBN 978-966-2740-98-1

УДК 349.42
© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2020
© НДІ ПЗІР НАПрН, 2020
© «Юрайт», оформлення, 2020

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні учасники конференції!

Щиро вітаю вас з початком роботи науково-практичної кон-
ференції «Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку
агросфери»!

Проведення подібних заходів спільними зусиллями кафедри зе-
мельного та аграрного права Національного юридичного універ-
ситету імені Ярослава Мудрого та Національної академії правових
наук України, зокрема, НДІ правового забезпечення інноваційного
розвитку стало гарною традицією, яка, безумовно, триватиме й на-
далі. Разом з тим тема сьогodнішньої конференції набуває особли-
вого значення, адже стосується надзвичайно важливого питання
для всієї України, для її сталого розвитку та соціально-економіч-
ного зростання, а саме – проблеми інноваційного розвитку агрос-
фери.

Агросфера традиційно вступає сферою концентрації продо-
вольчого, екологічного, земельного, соціального та інших інтересів
як держави, так і її населення. На сьогодні сільське господарство
України – потужний, орієнтований на експорт сектор національної
економіки, що значною мірою забезпечує формування ВВП нашої
держави. Проте його подальший розвиток, без сумніву, неможли-
вий без запровадження інноваційних механізмів і технологій, як у
сферу виробництва сільськогосподарської продукції, так і в інші
сфери: переробки, зберігання, логістики, транспортування, марке-
тингу тощо. Лише інноваційний розвиток аграрного виробництва й
агросфери в цілому здатний забезпечити конкурентоспроможність
продукції національних аграрних товаровиробників, розв'язання
наявних екологічних проблем у сфері сільськогосподарського ви-
робництва, а також сталий розвиток сільських територій.

На даний час, законодавство у сфері агроінноваційного роз-
витку характеризується фрагментарністю, декларативністю та,
як засвідчують фахівці, низькою ефективністю. Отже, юридична
наука не може стояти осторонь вирішення вказаних проблем, на-
впаки, вона має стати флагманом у процесі їх вирішення, запро-
понувавши правові механізми ефективного і дієвого забезпечення

Внукова Н. М.,
НДІ правового забезпечення інноваційно-го розвитку НАПрНУ, провідний науковий співробітник

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО УЗГОДЖЕННЯ ІНТЕРЕСІВ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ АГРОСФЕРИ

Актуальність теоретичних та практичних досліджень поведінки зацікавлених сторін у реалізації проєктів агросфери посилюється в контексті управління узгодженням протиріч стейкхолдерів та досягнення гармонізації відносин між ними. Свідченням цього є підготовка до захисту докторської дисертації, присвяченій цій темі щодо пошуку механізмів гармонізації економічних відносин сільськогосподарських підприємств з суб'єктами ринку на прикладі продукції тваринництва (2020) [3].

У ній вперше обґрунтовано концептуальні засади удосконалення механізмів гармонізації економічних відносин на основі ідентифікації визначальних ознак гармонії в економіці, принципів оцінювання рівня гармонізації, організації змін у компонентах її механізмів, що сприятиме забезпеченню сталого інклюзивного розвитку всіх учасників аграрного ринку, ідентифіковано трикомпонентну систему критеріїв та показників оцінки ступеня гармонійності економічних відносин сільськогосподарських підприємств з суб'єктами ринку продукції тваринництва [3].

За світовим досвідом частиною національної політики розвинених країн є прийняті стратегії сталого розвитку агросфери для зниження ризиків через узгодження позицій зацікавлених сторін. Враховуючи обмеженість всіх видів ресурсів, зокрема, останнім часом води, для більш швидкого досягнення цілей виявляють потенційних партнерів у сільському господарстві, з якими створюється план взаємодії з урахуванням спроможності суб'єкта агросфери та суб'єкта інфраструктури, наприклад, фахівців з права до співпраці [2].

Поведінка стейкхолдерів спрямована на ідентифікацію інтересів зацікавлених сторін в агросфері, які мають бути виражені

у акцентуванні на визначенні цілей, яких необхідно досягти при взаємодії з кожною із зацікавлених сторін. Враховуючи, що всі ці проєкти різною мірою пов'язані з використанням землі, вони імплементуються у стратегії регіонального розвитку, де мають узгоджуватися інтереси як територіальної громади, так і окремих суб'єктів агровиробництва та господарювання та їх громадських об'єднань.

Автором розроблено та апробовано інноваційний підхід до визначення інтересів стейкхолдерів у реалізації інвестиційних проєктів з територіального розвитку міст або інших територіальних громад [1]. Враховуючи, що проблемою інвестиційного розвитку територій є протиріччя та неузгодженість інтересів зацікавлених сторін, зокрема, агросфери, які треба мінімізувати, стратегія на гармонізацію їх відносин має стати пріоритетною. Але для цього необхідні інструменти, які б забезпечили прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень.

Для вибору найкращої альтернативи з гармонізації інтересів, зокрема при здійсненні процедур прийняття рішень обрано систему підтримки прийняття рішень (СППР) Decision Making Helper [4], яка є доступною у використанні, але автоматизованою щодо розрахунків, в яких застосовується попарне порівняння суджень учасників аграрного ринку, що суттєво зменшує суб'єктивність їх думок. Такий підхід дозволяє одержати різні варіанти результатів, серед яких буде обрано пріоритетний варіант, який дозволить гармонізувати інтереси стейкхолдерів щодо напрямів реалізації проєктів.

Оцінювання передбачає встановлення рівня зацікавленості в реалізації проєкту в агросфері серед стейкхолдерів: перший варіант - орган місцевого самоврядування (представник територіальної громади, зокрема, ОТГ), представники діючого агробізнесу, один з яких може виступати інвестором, другий варіант – всі зацікавлені сторони – представники агросфери; третій варіант - представники агробізнесу у сполученні з учасниками аграрної інфраструктури, зокрема, права, банків, лізингових і страхових компаній та ін.

Розподіл рівня зацікавленості серед визначених стейкхолдерів запропоновано визначити із застосуванням зазначених альтернатив (стейкхолдерів), учасників агросфери та її інфраструктури,

зокрема при виконанні процедури в програмному забезпеченні системи підтримки прийняття рішень (СППР) Decision Making Helper [4] на основі сформованих ними даних за шкалами, які використовуються в процесі прийняття рішення.

Для реалізації проєктів в агросфері відбувається пошук максимально гармонізованого рішення для виконання стратегічних завдань розвитку кожного учасника при врахуванні позитивних факторів впливу та уникнення впливу несприятливих факторів.

Для прикладу оцінювання обрано три зацікавлені сторони: представників аграрного бізнесу. За умовами СППР проведено оцінку впливу як сприятливих, так і несприятливих факторів на процес реалізації проєкту.

Для опитування стейкхолдерів, учасників агросфери в он-лайн версії визначено вагу кожного з факторів, виходячи з їх важливості за диференційованою шкалою програмного продукту (СППР) Decision Making Helper від 1 (низької) до 5 (високої). Оцінювати рівень ваги правового фактору запропоновано за максимальним балом 5. За умовами програмного забезпечення також необхідно визначити рівень важливості визначених факторів впливу на стейкхолдерів при реалізації проєкту через необхідну рейтингову оцінку (від (-5) «максимально неважливий» до +5 «максимально важливий», 0 – нейтральний). Для правового фактору у прикладному агропроєкті рівень важливості був визначений максимальний.

СППР Decision Making Helper розраховує автоматично значення рішення для кожного проєкту агросфери в процентах від (-100%) до (+100%) та за шкалою: «незадовільно / доволі незадовільно / нейтрально / доволі позитивно / позитивно», що і буде рівнем зацікавленості кожного виділеного учасника у реалізації проєкту за кожним з представлених варіантів взаємодії.

Практичний приклад розрахунку в СППР Decision Making Helper для групи сприятливих факторів впливу на зацікавленість у реалізації проєкту агросфери за першим варіантом взаємодії учасників агросфери з органом місцевого ОТГ показав позитивну зацікавленість у його реалізації для всіх учасників проєкту, між тим для одного з учасників, який потенційно може бути інвестором, рівень зацікавленості був трохи вищий, що сприятиме гармонізації відносин в цій ситуації.

Висновок. Даний розроблений інноваційний підхід має практичне впровадження для розробки теоретико-методологічного базису із узгодження інтересів зацікавлених осіб агросфери та їх партнерів, зокрема, з правового забезпечення, при розвитку господарських взаємозв'язків, зокрема, у період реформування ринку земельних відносин.

Список використаних джерел:

1. Внукова Н. М. Інноваційний підхід до визначення інтересу стейкхолдерів у реалізації інвестиційних проєктів з розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту* : Матеріали ІХ міжнар. наук.–практ. конф., 28 трав. 2020 р. / Одеський національний політехнічний університет. - Одеса : ОНПУ, 2020. С.103-104.
2. Внукова Н.М. Управління узгодженням протиріч інтересів стейкхолдерів на основі інтеграції наукового, виробничого, людського потенціалу територій. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики*: збірник тез доповідей ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачєво, 6-7 квітня 2020 р.). Мукачєво: МДУ, 2020. С.76-79.
3. Кравченко О.М. Механізми гармонізації економічних відносин сільськогосподарських підприємств з суб'єктами ринку продукції тваринництва. Автореферат дис. на здобуття наук. ступ. д-ра економ. наук. Суми. СНАУ.2020.42 с.
4. Decision Making Helper. URL: <https://www.infonautics-software.ch/decisionmakinghelper/>

ЗМІСТ

<i>Гетьман А. П.</i> ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	3
--	---

ДОПОВІДІ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ

<i>Андрейцев В. І.</i> ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	5
<i>Внукова Н. М.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО УЗГОДЖЕННЯ ІНТЕРЕСІВ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ АГРОСФЕРИ	10
<i>Глібко С.В., Внукова Н. М., Подрез-Ряполова І. В.</i> ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА АГРАРНОЇ СФЕРИ ОКРЕМИХ ОТГ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	14
<i>Єрмоленко В.М.</i> СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ	20
<i>Каракаш І. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	30

<i>Корнієнко Г.С.</i> ВИДИ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ АГРОБІЗНЕСУ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	35
<i>Кулинич П.Ф.</i> ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	38
<i>Курман Т.В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ	43
<i>Носік В. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ІННОВАЦІЙНЕ ООНОВЛЕННЯ АГРАРНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ	47
<i>Рязанова Н. І.</i> ІННОВАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ	53
<i>Стріжкова А. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ	55
<i>Шульга М. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ІННОВАЦІЇ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	60